

DEO OPTIMO MAXIMO, UNI ET TRINO,

VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCÆ,
Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICO-CHIRURGICA.

QUOD LIBETARIIS DISPUTATIONIBUS
manè discutienda in Scholis Medicorum, die Martis vigesima-septimæ
mensis Martii, anno Domini M. DCC. LXIV.

M. ANTONIO FERREIN,

Professore Regio, Regiæ Scientiarum Academiæ Socio, & in Horto
Regio Anatomæ & Chirurgiæ Professore, Doctore Medico, Præfide.

An in parte mortuâ sectio post syderationem?

I.

LUIDUM vitale, sanguis, humorum princeps; partibus inter se
diversis componitur, nempe sale, aquâ, terrâ, & oleo; inter illas
aliæ aliis mobiliiores, quædam solo calore hominis sani, aliæ calore
vehementissimo volatiles tantum redduntur. Quamdiu partes illæ legiti-
mâ proportionem commiscetur, adest sanitas; at verò, si cuiusdam sit
excessus, tunc varii morbi hominem atterunt; si aqua abundat, nascitur
hidrops; si terra, siccitas summa; si oleum, immobilitas liquorum; si sal, calor &
circulatio intenduntur; omnia corporis liquida alkalescunt. Si sal & oleum exuber-
rant, omnia in pejus ruunt, sanguinis dissolutio oleoso-volatilis sequitur, solidorum ac
fluidorum actio depravatur, secretiones & excretiones perturbantur: hinc febris acuta,
inflammationes, suppurationes, & necrosis de quâ nunc dicendum. Partis alicujus mors
incipiens, gangræna audit, perfecta verò sphacelus. Stagnationem sanguinis ab in-
flammatione potissimum sequitur necrosis, quando valida obstructio nullo modo re-
solvenda, in omnibus loci affecti vasis adest; brevi humorum circuitus penitus
intercipitur, undè pars nullum amplius vitale commercium cum reliquo corpore
habens, mox in putredinem animalibus & vegetabilibus communem abit. Præ-
cipua gangrænæ sedes in adipe & tunica cellulosa. Partium etenim illarum mollis
est raraque compago; sed mox ulterius serpit: si pars penitus emortua, sine sensu ac
motu est, illam sphacelus tenet. Easdem agnoscunt causas gangræna & sphacelus,
differunt tantum gradu, effectibus; gangrænâ incipiente, dolor, æstus, remittunt;
sæpè ager omnia in vado existimans, de bonis suis gaudet: at, malo incrementa, inso-
litus quidam torpor membrum occupat, perit sensus, ita ut locus ac punctus vel
incisus, nullum dolorem persentiat; extincto vitalis humoris influxu ac effluxu, vita-
les labascunt vires, horrores accedunt inordinati, pulsus debilis fit ac irregula-
ris, ager crebrius animo linquitur, vicina loca dolent ac inflammatione ten-
tantur, & malo altè latèque serpente infestantur, tandem crûsta apparet subnigra
& purridis humoribus corruptis emortuisque vasculis ac fibris concreta. Gan-
græna duplicis est generis, humida & sicca: illa ferè inflammationis soboles
tetram mephitim exhalans, velociter serpit, & ducit ad mortem. Hæc partes mu-
niæ siccæ similes reddit, vix feridas, nisi ubi mortuum à vivo separatur, ac len-

tius suas conficit periodos, ægrum per menses divexans, senesque temperamenti siccoris frequentius adoriens.

I I.

SIMUL ac gangræna apparet, omnibus ritè perpensis, sine morâ videndum quid fieri debeat; ut vita partis servetur. Indicatio vires firmare, putridi ingressum in venas impedire, putredinem conceptam coercere, & si pars restitui nequeat mortuum à vivo separare. Huc spectant cardiaca, calorem nativum ac humidum radicales instaurantia, antiseptica, sanguinem & humores condientia, tum sæpè cucurbitulæ, scarificationes, frictiones, hirudines, caustica. In his autem administrandis remediis quid ferre valeant, quid recusent ægrotantis vires & status perpendendum, tunc exquirenda causa morbi ut ab illâ, prima morbi indicatio sumatur. Et verò cum ratione sui plura discrimina recipiat necrosis, ratione curationis etiam à sese distat. Alia etenim ratio medendi in gangrænâ siccâ, alia in humidâ, alia in albâ, alia etiam in juvenibus, alia in mulieribus, senibus, cæterisque debilioris naturæ. Varia etiam medendi methodus pro morbi sede, magnitudine. In recenti ac levi morbo, ab extraneis causis oborto, leviter partem affectam citius forsitan solent scarificare, illamque antiseptici & resolventibus fovere: si gravis sit morbus, mineturque sphacelus, profundius pars scarificanda ut remedia facilius vim suam exerceant, partium mortuorum à vivis separatio promoveatur, viva ad suppurandum excitentur, & tabum putre destruat, Aliquandò verò tanta est tabes, ut nulla sit spes infarctus solvendi, amputatioque totius membri necessaria videatur, quò cæteræ partes incolumes serventur. De loco amputationis inter se dissentiant auctores, neoterici docent abscindendum esse in parte sanâ cum satius sit sincerum aliquid rescare quàm emortui quidpiam relinqui: suamque opinionem Celsi verbis confirmant; *Non quicquam interest an satis tutum sit remedium quod unicum est*; antiqui verò membrum in parte mortuâ scindebant his suffulti rationibus quòd sic agendo vita ægri tutior esset; nihilominus tamen censebant, putridi residuum tum cauterio actuali, ac scarificationibus tum medicamentis internis ac externis esse absumendum aut separandum. Quanquam prima sententia celeberrimorum Medicorum & Chirurgorum autoritate fulciatur, attamen ultima nobis magis artidet, ac minùs periculosa videtur, ablegato tamen cauterii actualis usu ut crudeliori.

I I I.

IN operationibus Chirurgicis præcipui & urgentiores effectus sunt irritatio, dolor, inflammatio, febris, secretionum suppressio; vigilia; deliria, ferocissima convulsionès nullâ arte superabiles, phrænitis, virium defectio; tandem omnes ferè subvertuntur functiones, humanaque ruit moles, nō periclitanti auxiliarius subvenias. *Aniè omnia*, inquit Hippocrates, *dolor imminuendus*, aut præcavendus; quod consequeris si in parte mortuâ membrum rescies. Ut operatio successum felicem habeat, diætâ instituenda pro viribus ægri. His præmissis ad operationem deveniendum? Si tibia amputanda occurrat ægro, modo convenienti collocato, Chirurgus in parte mortuâ ad tres ferè lineas partis sanæ membrum abscindat, operatione peractâ, scarificationes quasdam instituat parte sanâ intactâ (methodus enim alia pessima, si quidem festis arteriis sanguine turgentibus, communicationes sanguinis intercipientur, inflammatio magna sequitur, & pars gangrænâ tantum incipiente laborans, ad sphacelum tendit.) Dein rodentia aut caustica quædam imponantur, maxime in gangrænâ albâ, ut inflammationis & suppurationis opè à vivo mortuum separetur, (1) partes antiputridis (2) medicaminibus condiantur, ac

(1) Caustica propria sunt alkalia volatilia, alkalia fixa, in spiritu; nitri hydrargyri solutio, aqua phagedenica, lapis infernalis, lapis causticus, aqua viridis Hartmanni. Causticis opium permiscemus, quòd nervi obtorpescant, ægri vix dolorem perſentiant, eodem tamen effectu remanente.

— (2) Antiseptica convenientia sunt 1°. acida vegetabilia ut acetum; 2°. acida mineralia ut spiritus

linteis spicito vini camphorato potissimum imbutis involvuntur. En nostra methodus naturā monstrante viam.

I V.

IN gangrænâ speciali, cūm partes conservare in te non est, illas excindis, parte vivâ intactâ; si aliam ingrederis viam, inflammationem aliaque symptomata adaugebis. Quandōque natura ipsa omnia peragit, ut observatum fuit in necrosi Secalunniensi juxta Aurelianensem Ducatum, quæ ibi epidemice grassatur in frumenti penuriâ, cūm secale in his regionibus abundans non recte mundatur granis cornutis, & illo pauperes panem conficiunt: tunc gangrænâ siccâ, nigrâ & lividâ corripuntur, quæ frequentius pedes quàm manus infestans, sensim ascendit cum dolore tibiarum & cruris. At paulo post, partes successivè exsiccantur, cessat dolor, gangræna sponte sistitur, circulo rubro pars mortua à vivâ distinguitur; tandemque planè succedit. E centum & viginti quibus artus à Chirurgis fuerunt amputati, vix quinque ultra sex menses superfuerunt. Qui autem opus naturæ commiserunt, ferè omnes evaserunt. En via Naturæ, quæ sic agendo nos docet nunquam in parte sanâ abscissionem fieri debere, illâ duce Medicus errare nequit. *Natura*, inquit Illustrissimus Hoffmannus, non tantum carnem emortuam à sanâ separat, verum etiam integra membra quod mirabile est, à corpore sejungit. Vesaliæ in principatu Clevensi, ait Suetius, Coriarii cujusdam Galli uxor alterum pedem aridum, nigrum absque tumore emortuum, nempe syderatum, sine motu ac sensu diu gestaverat, tandem pars hæc mortua à vivis separata cecidit, speciem linguæ bovillæ fumo indurata referens. Fabricius Hildanus de Archigrammate meminit ætatis 70 circiter annorum qui cūm frigus molestum & stuporem in pede persensisset, gangrænâ correptus fuerat, crus instar carbonis nigrum, frigidum ac rigidum invenit; absque ullâ mutatione pulsus; rogabant æger & adstantes ut crus amputaretur, recusavit ille. At post ejus discessum, barbitonsore quodam in consilium vocato, istorum hominum more, spretis omnibus quæ de essentiâ morbi exposuerat, & de eventu prædixerat Fabricius, in parte sana reseccit membrum, prosperum inde exitum pollicens; at verbis non sterit fides; gangræna iterum invaluit, sensimque altius proserpsit, ita ut paulo post naturæ debitum persolvens, æger temeritatis illius culpam luerit.

V.

UNDIQUE reclamantium turbam audio. Rudi (juxta illos) antiquorum arti recentiorum inventa opponunt asseruntque antiquos in parte mortuâ amputationem celebrasse ex eo quod ligaturæ usum nescientes hæmorrhagias pertimescerent. At maximè errant istius sententiæ fautores, antiqui etenim ligaturâ frequenter utebantur, ut illorum scriptis patet. (a) Alias quanta secum importet mala, quantis patientem torqueat doloribus ligatura, ipsa amputatione crudelior, quis non novit. Periculis itaque periculis ex amputatione in parte sanâ imminentibus, (unde ut ait Celsus, sæpe in ipso opere patientes, vel profusione sanguinis, vel animi defectione moriuntur;) quorum immunis est operatio in parte mortuâ: quis jam illam non perhorruerit, hanc verò non eligit. At, inquit, operatione nostrâ absolutâ, cutis contrahitur & os prominens, ferræ opus denuò efflagitat. Esto quid inde periculi? at persæpe parùm os prominet tuncque ferrâ minimè opus est. Objicies contactu aëris os vitari, cariemque contrahere. At nullatenus illud eveniet si partem defensivis & aromaticis condias. Vide Galenum (b) Vesaliū, (c) Fabriciū ab Aquapenden-

- (a) *Adi Galen. meth. med. lib. 5. Avicenn. lib. 4. sen. 4. tract. 2. Albucasis. lib. 1. cap. 57. Cels. lib. 5. c. 26. l. 7. c. 19 & 24.*
- (b) *Galeni. ad Glau. 2. c. de Gang.*
- (c) *Vesal. l. 5. c. 12.*

tus salis, sulphuris, vitrioli, aquâ vitæ diluti; 3°. salia neutra imprimis borax, sal ammoniacum, alumen; 4°. spiritus terebinthinæ, essentia rabel, spiritus nitri anactis spiritus vini partibus dulcificatus; 5°. radix serpentarie Virginianæ, folia aromatica & eorum decocta in vino. 6°. Resinæ balsama, terebinthina, mirra, camphora, aloë, colophone, gummi elemi, styrax. 7°. Aqua vitæ, spiritus vini. 8°. Tinctura kinækinæ, mirræ & aloës, elixirium proprietatis, balzamu floraventi, unguentum styracis.

(d) Fabr. ab
Aquad. de
Chirurg. oper.
c. 96.

(e) Fallop.
de tum. præ-
ter-natur. c.
26.

(f) Joann.
Vig. l. 4. c. 7.

te (d), Fallopium (e), Vigonem (f) & Guidonem de Cauliaco. Sic ille: „In membri
„ mortificatione intercepta ambulatione corruptionis, cum scarificationibus & ar-
„ senico & ponendo defensivum super partem sanam de bolo armeno & aliis op-
„ portunis, involvo totum membrum cum sparadapro infra scripto multipliciter,
„ & præparato suo modo, ut dicetur de corporibus mortuorum servandis, & sic eum
„ retineo, quousque junctura sit æquilinata, & membrum per se cadat, quia ho-
„ nestius est Medico quod cadat per se quam si incideretur, semper enim quando
„ inciditur remanet rancor & cogitatio in patiente quod posset remanere. „ Licet
enim pars mortua vulgò mollescat & flaccescat, tamen discussis partibus fluidissimis,
reliqua omnia contrahuntur & ita exsiccantur, ut durissimæ evadant. Putrefactio
enim ex syderatione, differt tantum ab illâ quæ producitur in cadavere, in eo quod
hæc corpus mortuum, illa vivum aggrediatur, Partibus sphacelo corruptis idem
evenit ac in carnibus mactatorum animalium aëri libero præsertim vento expositis;
primò hæc carnes putrido tubo disfluunt, dein quàm maxime indurescunt. Solutis igitur
prædictis difficultatibus, consideratis verò commodis ex propostâ methodo
oriundis, nulla sequenti potior conclusio.

Ergò in parte mortuâ sectio post syderationem.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

*M. Joannes - Armandus
ROUSSIN DE MON-
TABOURG.*

*M. Natalis - Nicolaus
MALLET.*

*M. Franciscus-Ludovicus
THOMAS D'ONGLEÉ,
Chirurgia Gallico idio-
mate Professor designa-
tus.*

M. Guillelmus FUMÉE.

*M. Marinus - Jacobus-
Clarus ROBERT.*

*M. Maximilianus - Jose-
phus LEYS, Chirurgia
Professor designatus.*

*M. Antonius - Nicolaus GUE-
NAULT, S. Ducis de Pen-
chievre Medicus ordinarius.*

*M. Paulus-Jacobus MALOUIN;
Medicus Regina ordinarius,
Regia Scientiarum Academia,
Regiæque Societatis Londinensis
Socius, necnon Regius Chymi-
corum librorum Censor.*

*M. Joannes-Baptista BOYER,
antiquus Facultatis Decanus,
Regii ordinis Eques, Regis Con-
siliarius Medicus in supremo
Senatu ac in Generali Præfec-
tura Parisiensi, Militarum
Regni Nosocomiorum Inspector,
Censor Regius, Regia Societatis
Londinensis Socius & Regii Me-
dicorum Nanceianorum Colle-
gii Socius Honorarius.*

Proponebat Parisiis CAROLUS-LUDOVICUS-FRANCISCUS ANDRY
Parisinus, saluberrimæ Facultatis Medicinæ Parisiensis Baccalaureus.
Theses Auctor, A. R. S. H. A SEXTA AD MERIDIEM.